

Педагогічні кадри

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Лютий 2005 року

№ 2 (1550)

Заснована у жовтні 1929 р.

НЕ СПИ МОЯ РІДНА ЗЕМЛЯ

Гурт "Мандри"

Я тобі скажу, де квітне
дивний сад,
Де срібляста ніч тремтить
у темних водах.
У далекий край лежить
нелегкий шлях,
Доки хижка ніч кружля по колу.

Приспів:

Не спи, моя рідна земля,
Прокинься, моя Україно,
Відкрий свої очі у світлі
далеких зірок.
Це дивляться з темних небес
Загублі поети й герої –
Всі ті, що поклали життя
за майбутнє твоє.

Тільки два шляхи: один веде
у пекло,
Інший шлях веде тебе туди,
де світ.
Щоб знайти цей шлях,
послухай своє серце.
Твоє серце знає, як його знайти.

Приспів:

Я тобі повім про мрію золоту,
Що палким вогнем горить
в моєму серці:
Про щасливий край, про
радісних людей,
Де життя кидає виклик
смерті.

Приспів:

ОПИТУВАННЯ читачів газети "Освіта", редакція якої міститься в гуманітарному корпусі нашого університету, на предмет визначення найяскравіших постатей в українській освіті збіглося з Помаранчевою революцією – подією, що висвітлювала особистісну сутність лідерів і нашу готовність до вчинку. Дух Майдану Незалежності домінував у респондентів при обранні пріоритетів. Низку голосів було віддано за ректорів університетів, які разом зі своїми студентськими колективами брали участь в акціях протесту або й очолили страйки, пікетування, маніфестації. За керівників, які сприяли організаційно й матеріально страйкуючій молоді, також віддано багато голосів. Отримали визнання й підтримку, не залишились непоміченими й інші добродіяння освітян протягом року – і подвиги духу, і зразки сумління. Після рейтингового голосування в Раді представників установ-засновників цього видання з 236 поданих імен освітянські відзнаки присуджено 33 особам. Лауреатами стали, зокрема,

ВІДЗНАКИ – ЗА ДОБРОДІЯННЯ

Віктор Андрущенко, ректор Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, – за патріотичну громадянську позицію при координації дій студентства у дні Помаранчевої революції визнаний кращим освітянином року в номінації "Засвіти вогонь".

Наталія Мозгова, доцент кафедри філософії Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, – за книгу "Київська духовна академія. Філо-

софський спадок" визнана кращим освітянином року в номінації "Залиши мені в спадщину думку найвищу".

Віктор Жадько, письменник і викладач, – за культурологічні видання "Байковий некрополь" і "Грек з душою українця" та громадську діяльність, спрямовану на відродження високих духовних традицій, визнаний кращим освітянином року в номінації "Струна високого неспокою".

Ольга Коноваленко, головний редактор газети "Освіта", – за основоположні кроки, спрямовані на розбудову національного виховання в навчальних закладах держави, яка сприяла світоглядній революції і становленню нових громадян Незалежної України, визнана кращим освітянином року в номінації "Лиши храм збудуй".

ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

УКРАЇНСЬКА МОВА, відповідно до ст. 10 Конституції України, є державною, тобто мовою, якою Україна і українці мають спілкуватись зі світом. Державний статус рідної мови є важливим фактором національної ідентичності держави, умовою збереження інтересів нації в сучасному геополітичному світі. Рідна мова як державна є гарантією присутності народу і країни в системі світової культури і цивілізації в цілому. Весбічна підтримка рідної мови, піднесення її культури та розширення сфер життєвої діяльності є святым обов'язком держави і кожної людини.

При цьому не йдеться про те, щоб російську мову, якою володіють практично всі громадяни України, забути, а лише про те, як українську зберегти, добре вивчити і знати. Саме тому, на наш погляд, має бути присутньою спеціальна "мовна політика" максимального сприяння у вирішенні цієї проблеми зокрема в нашому університеті. Адже якщо в навчальній групі є хоча б один студент, який надає перевагу українській мові навчання, його права на це захищені Конституцією. Зрештою, важливо для розбудови правової і демократичної держави привчатися дотримуватись законів України. Адже сьогоднішній студент – це завтрашній потенціальний керівник і державотворець.

В університеті порівняно часто (1–2 рази на рік) аналізується стан виконання чинного мовного законодавства в підрозділах. І це, безумовно, дає позитивні результати. Однак аналіз анонімного анкетування студентів приводить до певних роздумів і невдоволення. Пройшло 13 років незалежного існування України а мовна проблема в університеті, як і в державі в цілому, залишається невирішеною, до того ж у різних регіонах України неоднаковою мірою. На цьому ґрунті час від часу розгортаються певні спекуляції і політичні пристрасті. Це призводить до нестабільності в державі і певної напруги в суспільстві. Мовне питання є делікатним. Однак звернемося побіжно до існуючого світового досвіду.

До українського слова російська влада усіх часів ставилась надзвичайно серйозно: якщо визнати, що є

така мова, то треба було б визнати і народ, який є носієм цієї мови. А нема мови, то нема і народу. Сторіччями велась боротьба з нашою мовою як з "малокультурним наречієм". Саме тому дехто й по сьогодні соромиться своєї рідної мови. Ще в 1627 році, до Переяславської ради, російський цар Олексій Михайлович наказав під суровим наглядом зібрати українські книжки і спалити, "чтобы они (провинции) обрусели и перестали бы глядеть, как волки к лесу" (з цитати Катерини II). За всю історію входження України до Росії немало було видано указів (Емський, Валусевський тощо), наказів, рішень, розпоряджень, ухвал, які вилучали українські букварі і читанки, забороняли друкувати і ввозити українську книгу. Друкарні руйнувались, викладання українською заборонялось, закривались недільні школи. В 1817 році було закрито Києво-Могилянську академію. Столітін в 1910 році зарахував українців до розряду іногородців.

Історична пам'ять зберігається. Тож на референдумі 1991 року український народ вчинив цілком прагматично, проголосувавши 92 відсотками за незалежність, бо кому ж хочеться бути іногородцем на своїй землі. А з Москви в цей час озвався академік О.Яковлев: "Какая независимость?! На Украине все города русские". Даруйте, пане академіку, не російські, а зросійщені, хоча й це велика проблема у спадку українського народу.

А як вирішують мовні проблеми в інших державах? Відомо, що коли в США приймали конституцію, німецькомовна громада була настільки чисельною, що англійська мова, як офіційна, пройшла з перевагою лише в один голос. А нині видається цілком природним, що державною мовою США є саме англійська. Численна іспаномовна частина населення США час від часу порушує питання про надання іспанській мові певного статусу державної. Та в 1998 році Сенатом США в черговий раз підтверджено: єдиною офіційною мовою на території США є англійська мова: "Америка є одна держава, одна нація, ми мусимо мати одну мову", – говорять вони про себе.

Україна, по-перше, не країна емігрантів, її населення переважно етнічно українці, а по-друге, Україна, за Конституцією, унітарна держава. Однак досвід США вчить: одна держава, одна нація, одна мова, – така постановка питання, як бачимо, є і цілком сучасною, і найменш небезпечною з точки зору національних інтересів та стабільності держави.

Важливими вважаються чистота і культура мови. Бурхливий розвиток суспільства в добу індустріальну і постіндустріальну накладає відбиток і на мову щодо розширення словника іншомовними термінами. Надмірне вживання їх у засобах масової інформації і в побуті завжди розумінню їх змісту і засмічує мову. У Франції, наприклад, діє закон, за яким використання в публічній сфері англійських слів замість існуючих французьких карається штрафом від 1000 до 20 000 франків. Мовна самостійність – це, перш за все, питання національної гідності. Тому у Франції придумали власні відповідники іноземним термінам, які принципово не схожі.

Інасамкінець. Визначний професор математики М.Кравчук (працював у КПІ і в нашому університеті) у статті, датованій 1928 роком, писав: "...ще 23-го в такому місті, як Київ, раптом 1–2 професори-математики викладали українською мовою", та вже в 1928-му "перед у цій справі веде Київ, де математика викладається українською мовою" попри брак україномовних підручників.

Однак трагедія: вчений світового визнання, академік ВУАН, професор Михайло Кравчук у 1938 році дістав 20 років ув'язнення як націоналіст і шпигун, бо викладав українською і, будучи членом математичних товариств Німеччини, Франції, Італії, листувався з іноземною професурою. В 1942 році М.Кравчук помер у Магадані, не доживши і до 50-ти літ. Повчальна біографія для молоді. Прах цих людей має стукати в наші серця.

*І.Горбачук,
професор*

